

VAASAN HALLINTO-OIKEUS

Korsholmanpuistikko 43

PL 204, 65101 VAASA

Puhelin 029 56 42611

Faksi 029 56 42760

Sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi

PÄÄTÖS

Antopäivä

Nro 12/0141/2

29.2.2012

01407/11/5108

ASIA

Valitus ympäristölupa-asiassa

MUUTOKSENHAKIJA JA LUVAN HAKIJA

Oy Teboil Ab, Helsinki

PÄÄTÖS, JOHON ON HAETTU MUUTOSTA

Viranomainen

Lohjan ympäristölautakunta

Päivämäärä

24.3.2011

Ympäristölautakunta on hylännyt Oy Teboil Ab:n Lohjan kaupungin Vappulan kylässä Autopisteen tilalla 1:209 osoitteessa Ojamoharjuntie 65 harjoittamaa polttonesteiden jakeluasematoimintaa koskevan ympäristölupahakemuksen. Lautakunta on päätöksensä perusteluosassa todennut, että toiminnanharjoittajan tulee lopettaa polttonesteiden jakelutoiminta välittömästi lautakunnan päätöksen saatua lainvoiman, koska jakeluaseman toiminnalla ei sen jälkeen ole voimassa olevaa ympäristölupaa.

VAATIMUKSET HALLINTO-OIKEUDESSA

Oy Teboil Ab on vaatinut, että ympäristölautakunnan päätös kumotaan ja että yhtiölle myönnetään ympäristölupa hakemuksen mukaisesti.

Yhtiö on muun ohella esittänyt, että hakemus on koskenut olemassa olevaa jakeluasematoimintaa. Ympäristönsuojelulaissa säädetyt edellytykset luvan myöntämiselle täyttyvät. Yhtiön lupahakemuksessa esitetyt tekniset ratkaisut tulevat poistamaan polttonesteiden jakelutoiminnan aiheuttaman riskin pohjavedelle. Nämä tekniset ratkaisut ja esitetyt pohjaveden suojaustoimenpiteet antavat riittävät takeet siitä, ettei pohjaveden pilaamiskiellon vastaista seurausta tule aiheutumaan.

Lupahakemuksessa selostetut tekniset ratkaisut ovat alansa parasta tekniikkaa ja täyttävät kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen (415/98) asettamat vaatimukset. Laitteiston tekninen rakenne, tarkkailumenetelmät ja hälytysjärjestelmät on selostettu lupapäätöksessä. Hakemuksessa käytettävä suojaustekniikka edustaa

hyvää suojaustasoa.

Käsitys siitä, ettei millään teknisillä ratkaisulla kyetä poistamaan pohjaveden saastumisen vaaraa, ei ole viimeisimmän teknisen asiantuntemuksen perusteella oikeutettu. Valtion tekninen tutkimuslaitos (VTT) on kahdessa ympäristölupa-asiassa, jotka koskevat Lohjalla sijaitsevia jakeluasemia, antanut lausunnon jakelutoiminnan mahdollisista riskeistä pohjavesialueelle. Lausuntojen mukaan suunnitelluilla teknisillä ratkaisulla riskiä pohjaveden pilaantumisesta ei ole. VTT:n lausunnon mukaan normaali liikenne aiheuttaa suuremmat riskit kuin nykyaikaisen tekniikan mukaan rakennettu jakeluasema.

Kyse on myös todistustaakan jaosta ja siitä, mitä on pidettävä selvitettyinä. Vasta-argumentiksi oikeudellisessa päätöksenteossa ei voi riittää pelkästään väite, että minkään teknisen ratkaisun ei katsota riittävän. Lupakäytännössä polttoainejakelun riskejä liioitellaan oleellisesti ja vaatimukset poikkeavat täysin siitä, mitä vaatimuksia asetetaan muulle pohjavesialueilla sijaitsevalle liiketoiminnalle. Toiminnanharjoittajien asettaminen eriarvoiseen asemaan on selvästi lainvastaista.

ASIAN KÄSITTELY HALLINTO-OIKEUDESSA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on antanut vastineen ja esittänyt valituksen hylkäämistä.

Lohjan ympäristölautakunta on antanut lausunnon ja esittänyt valituksen hylkäämistä.

Oy Teboil Ab:lle on varattu tilaisuus antaa vastine. Vastinetta ei ole annettu.

HALLINTO-OIKEUDEN RATKAISU

Hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Perustelut

Sovellettuja oikeusohjeita sekä lain esityöt

Ympäristönsuojelulain 4 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa on periaatteena, että menetellään toiminnan laadun edellyttämällä huolellisuudella ja varovaisuudella ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä otetaan huomioon toiminnan aiheuttaman pilaantumisen vaaran todennäköisyys, onnettomuusriski sekä mahdollisuudet onnettomuuksien estämiseen ja niiden vaikutusten rajoittamiseen (*varovaisuus- ja huolellisuusperiaate*).

Ympäristönsuojelulain 6 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, ettei toiminnasta aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja että pilaantuminen voidaan ehkäistä. Pykälän 2 momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan luonne ja pilaantumisen todennäköisyys sekä onnettomuusriski, alueen ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva, oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus ja aluetta koskevat kaavamääräykset sekä muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ympäristönsuojelulain 6 §:n 2 momentin osalta hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (hallituksen esitys 84/1999 vp) on todettu muun muassa, että sijoituspaikan hyväksyttävyyteen vaikuttaisi mahdollinen toimintaan liittyvä onnettomuusriski. Esimerkiksi polttonesteiden jakeluasemaan voi liittyä erityinen riski, jos se sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella.

Ympäristönsuojelulain 8 §:n 1 momentin mukaan ainetta tai energiaa ei saa panna tai johtaa sellaiseen paikkaan tai käsitellä muun muassa siten, että tärkeällä tai muulla vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella pohjavesi voi käydä terveydelle vaaralliseksi tai sen laatu muutoin oleellisesti huonontua tai toisen kiinteistöllä oleva pohjavesi voi käydä terveydelle vaaralliseksi tai kelpaamattomaksi tarkoitukseen, johon sitä voitaisiin käyttää taikka toimenpide vaikuttamalla pohjaveden laatuun muutoin saattaisi loukata yleistä tai yksityistä etua (*pohjaveden pilaamiskielto*).

Edellä mainitussa hallituksen esityksessä on muun muassa mainittu, että ympäristönsuojelulain 8 §:ssä oleva pohjaveden pilaamiskielto säännös vastaisi entistä vesilain 1 luvun 22 §:ää. Pohjaveden pilaamiskiellon vastaiselta toiminnalta ei edellyttäisi konkreettisen pilaantumisen aiheutumista.

Ympäristönsuojelulain 41 §:n 1 momentin mukaan ympäristölupa myönnetään, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset. Pykälän 2 momentin mukaan lupaviranomaisen on tutkittava asiassa annetut lausunnot ja tehdyt muistutukset sekä luvan myöntämisen edellytykset. Lupaviranomaisen on muutoinkin otettava huomioon mitä yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi säädetään.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, ympäristönsuojelulain 7-9 §:ssä tarkoitettua kiellettyä seurausta, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella eikä eräistä naapurussuhteista

annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasisusta. Pykälän 2 momentin mukaan toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Sijoittamisessa on lisäksi noudatettava, mitä 6 §:ssä säädetään.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n osalta edellä mainitussa hallituksen esityksessä on mainittu muun muassa, ettei ympäristönsuojelulakiin sisältyisi ehdotonta luvan myöntämiskieltoa vesilain 2 luvun 5 §:n tapaan.

Ympäristönsuojelulainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 2 §:n 3 kohdan ja 4 §:n 1 momentin mukaan ympäristölupamenettelylain nojalla annettua lupaa, joka on voimassa ympäristönsuojelulain voimaan tullessa, on noudatettava, jollei tästä laissa toisin säädetä. Mainitun 4 §:n 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettuun lupaan sovelletaan ympäristönsuojelulain 9 ja 13 luvun säännöksiä.

Ympäristönsuojelulain 9 luvussa säädetään luvan voimassaolosta ja 13 luvussa ympäristönsuojelulain mukaisesta valvonnasta ja hallintopakosta.

Toiminnan laatu ja sijainti

Hakemuksessa on kysymys toiminnassa olevasta polttonesteiden jakeluasemasta. Jakelutoimintaa on harjoitettu Lohjan kaupungin Vappulan kylässä Autopisteen tilalla 1:209 vuodesta 1996 lähtien.

Polttonesteiden jakeluaseman toiminta on perustunut vuonna 1996 myönnettyyn ympäristölupamenettelylain mukaiseen toistaiseksi voimassa olevaan ympäristölupaan. Lohjan ympäristölautakunta on 6.3.2008 päättänyt, että toiminnalle tulee hakea uusi ympäristölupa 20.6.2008 mennessä, jos edellä mainitulla tilalla jatketaan polttonesteiden jakelua 20.6.2008 jälkeen. Ympäristöluvan tarpeen on katsottu olevan olemassa, koska jakeluaseman toiminta ja sitä koskevat määräykset eivät kokonaisuutena arvioiden ole enää olennaisilta osin täyttäneet ympäristönsuojelulain vaatimuksia maaperän ja pohjaveden suojausratkaisujen suhteen.

Hakemuksen mukaan toiminnanharjoittajan on tarkoitus jatkaa polttonesteiden myyntiä kevyelle ajoneuvokalustolle automaattiasemalla, joka on auki vuorokauden ympäri. Hakemuksen mukaan bensiiniä ja dieseliä tulnaisiin varastoimaan kahdessa maanalaisessa kaksoisvaippasäiliössä. Bensiiniä (95E) varastoitaisiin säiliökapasiteetiltaan 42 m³:n suuruisessa säiliössä. Lisäksi jakeluasemalla olisi kaksoisväliseinällä jaettu kaksiosainen säiliö, jossa varastoitaisiin 16 m³ bensiiniä (98E) ja 26 m³ dieseliä.

Hakemuksen mukaan aseman maaperäsuojauksia on tarkoitus parantaa. Lisäksi maaperän suojaamisen kannalta kriittiset laitteet ja asennukset uusitaan. Hakemuksen mukaan tekniset ratkaisut täyttävät kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksessä (415/1998) vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluasemalla sekä uudessa

jakeluasemastandardissa (SFS 3352) asetetut vaatimukset. Säiliöt varustetaan automaattisella vuodonilmaisujärjestelmällä, elektronisella pinnanmittausjärjestelmällä sekä ylitäytönestimillä. Jaettu säiliö varustetaan kaksoisväliseinällä, jolloin vuodonilmaisujärjestelmä toimii myös säiliönosien välillä. Säiliöiden läheisyyteen asennetaan hiilivetyjen tarkkailukaivo/putki, josta voidaan todeta mahdolliset polttoainevuodot. Täyttöpaikan ja mittarikentän salaojituserroksen alle asennetaan öljynerottimeen viemäroity HDPE-kalvo. Öljynerotin tyhjenetään pääsääntöisesti kerran vuodessa. Erotin tyhjenetään aina, jos öljytila täyttyy (automaattihälytys). Pohjaveden tila tarkistetaan säännöllisesti pohjavesiputkesta.

Lupahakemuksen kohteena oleva alue on Lohjan kaupunginvaltuuston 29.10.2003 hyväksymässä asemakaavan muutoksessa merkitty liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi (K II).

Uudenmaan ympäristökeskuksen 16.3.2009 antaman lausunnon mukaan jakeluasema sijaitsee Lohjanharjun tärkeällä pohjavesialueella ja sen varsinaisella pohjaveden muodostumisalueella. Alueella tehtyjen selvitysten mukaan asema sijaitsee kalliokohouman reunalla, josta pohjavesi virtaa koilliseen tai itään kohti Neitsytlinnan kalliopainannetta. Lausunnon mukaan Kalliolaakso ja siihen kerrostuneet paksut maakerrokset muodostavat yhden tärkeimmistä Lohjanharjun pohjavesialtaista. Painanteen Lohjanjärven puoleisessa osassa sijaitsevat Myllylammen ja Porlan vedenottamot. Myllylammen ottamo, joka on yksi Lohjan päävedenottamoista, sijaitsee jakeluasemasta noin 1,8 kilometriä koilliseen. Pohjavedenpinta on jakeluaseman läheisyydessä noin 20 metrin syvyydessä maanpinnasta. Alueen maaperä on pääosin hiekkaa. Jakeluasema sijaitsee pohjavesialueella kohdassa, josta on hydraulinen yhteys huomattavaan pohjavesivarastoon. Näin ollen jakeluasemasta mahdollisesti aiheutuvat polttoainepäästöt voivat aiheuttaa vedenhankinnan vaarantumista.

Luvan myöntämisen edellytykset

Toiminnan sijoituspaikkaa valittaessa on toiminnan luonteen ja pilaantumisen todennäköisyyden lisäksi otettava huomioon myös onnettomuusriski.

Kun otetaan huomioon ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 3 kohta, on ympäristönsuojelulain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettu pohjaveden pilaamiskiellon vastainen seuraus aina ympäristöluvan myöntämisen ehdoton este. Pohjaveden pilaamiskielto koskee kaikkea maaperässä olevaa, ympäristönsuojelulain 8 §:n 1 momentissa suojattua pohjavettä, eikä siis ainoastaan vedenottamoiden alueiden pohjavettä.

Pohjaveden pilaamiskielto sisältää vaaran aiheuttamisen kiellon, eikä toiminnan tarvitse aiheuttaa konkreettista pilaantumista ollakseen pohjaveden pilaamiskiellon vastaista. Ympäristönsuojelulain säännökset

ja lain perustelut huomioon ottaen polttonesteiden jakeluaseman sijoittaminen tärkeälle pohjavesialueelle ei edellä lausuttuun nähden ole mahdollista ilman poikkeuksellisia perusteita, joiden vallitessa pohjaveden pilaantumisriski on riittävästi suljettu pois.

Hakemuksen mukaan polttonesteiden jakelutoimintaa harjoitettaisiin entistä tehokkaammin suojaustoimenpitein. Asiakirjojen perusteella ei voida silti riittävän luotettavasti päätellä, ovatko jakeluasemalla yhtiön hakemuksen mukaisesti suoritettavat parannustyöt, vaikka ne yleisesti vähentävätkin pilaantumisriskiä, riittävän tehokkaita estämään jakeluasematoiminnan haitallisia vaikutuksia edellä tarkoitetulle tärkeälle pohjavesiesiintymälle. Pilaantumisriski on mahdollisissa onnettomuus- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa vielä suurempi. Pilaantumisriskiä lisää maaperän laatu, joka on vettä ja myös polttoaineita helposti läpäisevää hiekkaa.

Pohjaveden pilaantumisen vaaraa ei voida alueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteissa riittävän tehokkaasti ehkäistä asiassa esillä olleilla suojaustoimenpiteillä. Ympäristönsuojelulain 42 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetut luvan myöntämisen edellytykset puuttuvat eikä haettua ympäristölupaa siten voida ympäristönsuojelulain 41 §:n 1 momentti huomioon ottaen myöntää.

Ympäristölupamenettelylain mukaisen luvan voimassaolo

Ympäristölautakunta on ympäristölupahakemuksen hylkäävän päätöksensä perusteluiden lopussa todennut, että toiminnanharjoittajan tulee lopettaa polttonesteiden jakelutoiminta välittömästi kyseisen päätöksen saatua lainvoiman, koska toiminnalla ei ole sen jälkeen enää voimassa olevaa ympäristölupaa.

Jakeluaseman ympäristölupamenettelylakiin perustuva ympäristölupa on ollut voimassa 1.3.2000, joten sitä on ympäristönsuojelulainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 1 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 4 §:n 1 momentin mukaan noudatettava, jollei siitä laissa toisin säädetä. Jakeluaseman aiempaan lupaan sovelletaan mainitun voimaannpanolain 4 §:n 3 momentin mukaan ympäristönsuojelulain 9 luvun luvan voimassaoloa koskevia säännöksiä sekä 13 luvun valvontaa ja hallintopakkoa koskevia säännöksiä.

Toiminnanharjoittaja on vuonna 2008 velvoitettu hakemaan toiminnalle ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa. Ympäristölautakunta on valituksen kohteena olevalla päätöksellään hylännyt muutoksenhakijan polttonesteiden jakeluasematoimintaa koskevan ympäristölupahakemuksen. Luvanhakijan tekemän hakemuksen hylkäämisestä ei seuraa ympäristölupamenettelylain mukaisen ympäristöluvan voimassaolon päättymisen. Päätettäessä toiminnan lopettamisesta on ympäristönsuojelulainsäädännön voimaannpanosta annetun lain 4 §:n 3 momentin mukaan sovellettava ympäristönsuojelulain

luvan voimassaoloa tai valvontaa ja hallintopakkoa koskevia säännöksiä.

Toiminnanharjoittajalla on siten mainitun voimaannpanolain 4 §:n 1 momentin nojalla oikeus harjoittaa toimintaa vuonna 1996 myönnetyn luvan perusteella, kunnes asiasta ympäristönsuojelulain 9 tai 13 luvun nojalla mahdollisesti käynnistettävässä menettelyssä toisin määrätään.

Sovelletut oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulaki 4 § 1 mom 2 kohta, 6 §, 8 § 1 mom, 41 § 1 ja 2 mom ja 42 § 1 mom ja 2 mom

Laki ympäristönsuojelulainsäädännön voimaannpanosta 1 § 1 mom 1 kohta, 2 § 3 kohta ja 4 § 1 ja 3 mom

JULKIPANO

Päätös on annettu julkipanon jälkeen.

PÄÄTÖKSESTÄ ILMOITTAMINEN

Lohjan kaupunginhallituksen on viipymättä ilmoitettava tästä päätöksestä kaupungin ilmoitustaululla.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä eli viimeistään 30.3.2012.

Valitusosoitus on liitteenä YmpJp (07.07).

01407/11/5108

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Riitta Fränti ja Päivi Jokela sekä tekniikan alan hallinto-oikeustuomari Unto Huttu.

Riitta Fränti

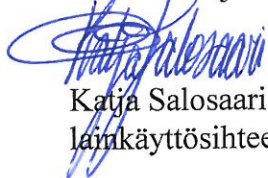
Unto Huttu

Päivi Jokela

Esittelijä
hallinto-oikeussihteeri

Hanna Nieminen-Finne

Toimituskirjan antaja

Katja Salosaari
lainkäyttösihteeri

JAKELU

Päätös ja maksu

Oy Teboil Ab, oikeudenkäyntimaksu 90 euroa
(*oikaisuvaatimusohje ilmenee laskusta*)
Prosessiosoite:
Varatuomari Matti Hämäläinen
Bulevardi 26
00120 Helsinki

Jäljennös maksutta

Lohjan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen
PL 71
08101 Lohja

Lohjan kaupungin terveydensuojeluviranomainen
PL 71
08101 Lohja

Lohjan kaupunginhallitus
PL 71
08101 Lohja

Lohjan vesi- ja viemärilaitos
PL 71
08101 Lohja

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos / Lohjan paloasema
PL 67081
02070 Espoon kaupunki

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö ja luonnonvarat
PL 36
00521 Helsinki

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Ympäristölupavastuualue
PL 150
13101 Hämeenlinna

Suomen ympäristökeskus (sähköinen: kirjaamo.syke@ymparisto.fi)

KMS

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta **korkeimmalta hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkipanon jälkeen. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valituskirjelmä liitteineen voidaan lähettää myös postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Valituskirjelmän tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitettavan valituskirjelmän tulee olla toimitettu siten, että se viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä on kokonaisuudessaan käytettävissä viraston vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä. Valituskirjelmän ja muiden valitusasiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava korkeimmalle hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Valituskirjelmässä on lisäksi ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero sekä mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla).

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen on, jollei hän ole asianajaja tai yleinen oikeusavustaja, liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei valittaja ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa tai ellei sähköisesti toimitettavassa asiakirjassa ole selvitystä asiamiehen toimivallasta.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Käyntiosoite: Fabianinkatu 15, Helsinki

Puh.nro: 029 56 40200

Telefax: 029 56 40382

S-posti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00-16.15